Παραμένουμε «εικόνα Θεού» (Σωτήρης Γουνελάς)

Categories : ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Date : 12 Νοεμβρίου, 2015

«*Ουκ εστέ εαυτών, ηγοράσθητε γαρ τιμής· δοξάσατε δη τον Θεόν εν τω σώματι υμών*» (Α' Κορ. 6, 19)

Δοθέντος ότι «**ευθανασία**» είναι μια στάση του σύγχρονου ανθρώπου απέναντι στο θάνατο και θέλοντας να δείξω τα πράγματα μέσα από τον ορίζοντα (παραδομένο και εσχατολογικό) της χριστιανικής παράδοσης, χρειάζεται να θυμίσω την κορυφαία ρήση του Παύλου «*ει δε Χριστός ουκ εγήγερται, ματαία η πίστις υμών*» (Α' Κορ. 15, 17) που σημαίνει ότι χωρίς Ανάσταση ούτε Πίστη υπάρχει ούτε Εκκλησία.
Σε εποχές που οι άνθρωποι ήταν πραγματικά κοντά στο Θεό καταλάβαιναν και ένιωθαν την Ανάσταση ως καινούργια ζωή, ως ένωση με τον Πατέρα (διά του Υιού), ως σχέση με τον πλησίον («κοινωνία προσώπων»), ως νίκη καταπάνω στο θάνατο, αλλά και νίκη καταπάνω στην αμαρτία, ως καρδία πλημμυρισμένη φως.

Συν τω χρόνω (ήδη μαρτυρείται στις Επιστολές του Παύλου) η «καινούργια» αυτή ζωή κλονίζεται, το αναστάσιμο γεγονός περιορίζεται στο ιστορικό γεγονός της Ανάστασης, η χαρά του Ευαγγελίου δεν βιώνεται στο ίδιο ύψος, νοήματα και σημασίες αλλοιώνονται, οι γλώσσες συγχέονται και το ίδιο το θέλημα των ανθρώπων.

Ο πνευματικός θάνατος, που υπογραμμίζει σύνολη η πατερική θεολογία, δίνει τη θέση του στο φυσικό θάνατο, ο άνθρωπος σιγά σιγά παύει να βλέπει πίσω από τα φαινόμενα.

Πολύ προτού φτάσουμε στην Αναγέννηση και ξανακλειστεί ο άνθρωπος στα επίγεια, διευρύνοντας στο άπειρο το φυσικό και ατομικό ορίζοντα ο Βλάσιος Πασκάλ είχε στις Pensees του θέσει το ζήτημα:

«Οι άνθρωποι μη μπορώντας να νικήσουν το θάνατο [...], σκαρφίστηκαν, για να γίνουν ευτυχισμένοι, να μη τον σκέφτονται καθόλου». Με τη φράση αυτή ο Πασκάλ συνέλαβε μια κατάσταση περίπου τριών αιώνων που η ψυχίατρος Elisabeth Kubler-Ross (είκοσι πέντε χρόνια μελετά τον ανθρώπινο θάνατο) περιγράφει έτσι:

«Ο άρρωστος που βρίσκεται σε κρίσιμη κατάσταση [...] αντιμετωπίζεται σαν αντικείμενο. Δεν είναι πια πρόσωπο. Οι αποφάσεις που τον αφορούν παίρνονται χωρίς να ζητηθεί η γνώμη του. [...] Μπορεί να ζητεί ένα και μόνο πρόσωπο, για ένα λεπτό, για να κάνει μια ερώτηση μονάχα, κι αντί γι' αυτό θα έχει γύρω του μια

ντουζίνα ανθρώπους όλο το εικοσιτετράωρο, που θα ασχολούνται με το σφυγμό του, το καρδιογράφημά του, την αναπνοή του, τα απεκκρίματά του, αλλά όχι τον ίδιο ως ανθρώπινη ύπαρξη. [...] Αυτοί που δίνουν προτεραιότητα στο πρόσωπο μπορεί να χάσουν πολύτιμο χρόνο για τη ζωή του. Τουλάχιστον αυτή φαίνεται να είναι η λογική ή η δικαιολογία για όλα αυτά -είναι όμως έτσι; [...] Μήπως αυτή η επικέντρωση της προσοχής μας στο μηχανικό εξοπλισμό, στην πίεση του αίματος, αποτελεί την απεγνωσμένη μας προσπάθεια να αρνηθούμε το επικείμενο τέλος που μας προκαλεί τόσο τρόμο και τόση ταραχή, ώστε να μετατοπίζουμε όλη μας την ιατρική φροντίδα πάνω σε μηχανές, μια κι αυτές δεν μας αγγίζουν τόσο όσο το πονεμένο πρόσωπο ενός ανθρώπου που μας θυμίζει ακόμα μια φορά πως δεν είμαστε παντοδύναμοι και, προπάντων ίσως, πως κι εμείς είμαστε θνητοί;». [Το απόσπασμα βρίσκεται στο άρθρο του Τ. Ζαννή «Μελέτη θανάτου», δημοσιευμένο στο 43ο τ. της «Σύναξης» (Ιούλ.-Σεπτ. '92), και προέρχεται από το βιβλίο της Ross, On Death and Dying, Λονδίνο - Tavristock Publications - 1985].

Καταλαβαίνουμε πως όταν συμβαίνουν όλα αυτά η ώρα της «ευθανασίας» πλησιάζει. Εχουν προηγηθεί αιώνες απομάκρυνσης από το βίωμα της Ανάστασης ως εμπειρίας ζωής -προπαντός στις χώρες εδραίωσης και ανάπτυξης του λεγόμενου δυτικού πολιτισμού που σήμερα αγκαλιάζει τον πλανήτη- που μεταμόρφωσαν το χριστιανισμό σε ένα είδος «θρησκείας της τραγωδίας», την οποία παρέλαβαν οι ουμανιστές για να την ξεγυμνώσουν από κάθε μυστήριο, ξεγυμνώνοντας από αυτό και τον ίδιο το θάνατο. «Οι άνθρωποι ζουν και πεθαίνουν και εφ' όσον τίποτε άλλο δεν υπάρχει εκτός από τούτον τον κόσμο, οι επιζώντες δεν μπορούν τίποτα να σκεφτούν και να πουν. Η βουβαμάρα των νεκρών μάς προσβάλλει όλους [...]. Και η αγωνία φαρμακώνει τα πάντα, προκαλεί μια αληθινή πνευματική νεύρωση». (Olivier Clement, «Η πνευματική νεύρωση της Δύσης», «Εποπτεία», τ. 46, Ιούν. 1980). Εγκλειστοι της ορθολογιστικής εξήγησης, του ατομικισμού, της θεοποίησης του κόσμου, της libido, της σωματοποίησης και της μοναξιάς, καταφεύγουμε σε ποικίλα «όπια», αφού τελειώσουμε το «όπιο του λαού» και με την επανάσταση ως όπιο! Δίπλα στο τραγούδι για αυτονομία και απελευθέρωση, ακούγεται και το τραγούδι της «ευθανασίας»: άλλοτε μέσα από το σωματικό πόνο που δεν αντέχεται, άλλοτε μέσα από μια κορύφωση απελπισίας, άλλοτε από τη διαπίστωση της ρημαγμένης (προ του τέλους) ζωής, άλλοτε από μια μορφή αυτοκτονίας και προπαντός μέσα από την αδυναμία να αντιμετωπιστούν και η διαδικασία του θανάτου και ο θάνατος ο ίδιος. Ομως, εάν ο Χριστός «εξηγήσατο» το μυστήριο της ζωής και ταυτόχρονα είναι ο αναστημένος Θεάνθρωπος που σώζει (ακεραιώνει τον άνθρωπο), τότε αυτός που ζει το θάνατό του μακριά από όλα αυτά δεν μπορεί παρά να αναζητήσει κάποιο είδος «ευθανασίας» (κατ' ευφημισμόν): γιατί ο θάνατος αυτός όσο κι αν είναι κομμένος στα μέτρα του αποκλειστικά επίγειου και φυσικο-τεχνικού κι όσο κι αν τον τριγυρίζουμε με τις τεχνικές μεθόδους που ανέφερε η Kubler-Ross, δεν ουδετεροποιείται, δεν «αποχρωματίζεται» ολότελα. Αν ήταν έτσι, το «απελευθερωμένο» από πίστη και μεταφυσική αυτό είδος ανθρώπου θα πέθαινε σε

πλήρη κατάσταση ευφορίας και θα μετέδιδε αυτή τη χαρμόσυνη διάθεση και στους γύρω.

Ομως, όπως η Kubler-Ross έσπασε το ταμπού του θανάτου με την έρευνά της κινητοποιώντας μοναξιασμένος ετοιμοθάνατους και ιατρικό προσωπικό, έτσι και οι πιστοί, οι «έχοντες ελπίδα», χρειάζεται να αναλάβουμε «τον άλλο μέσα στην τρυφερότητα και την προσευχή» (Clement), χτυπώντας ξανά την καμπάνα της λησμονημένης αμοιβαιότητας (που εξαφανίζει ο ατομικισμός) και ανοίγοντας κάποιες χαραμάδες φωτός στην καρδιά του σύγχρονου ανθρώπου (που ετοιμάζει την «ευθανασία» του), θυμίζοντάς του πως είναι και παραμένει «εικόνα Θεού», ακόμη κι αν φέρει άπειρα σημάδια από τα πταίσματα και τα ατοπήματά του. Θα είναι μια άσκηση αγάπης και για μας και για κείνον και μια διαστολή καρδίας που ίσως μας φέρει ώς τα άπειρα όρια του Προσώπου.

(εφημ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, ένθετο ΑΦΙΕΡΩΜΑ, 16/01/2001)

(Πηγή ηλ. κειμένου: antifono.gr)